

Téma 12 – Architektury DBMS

Obsah

- Architektury databázových systémů
- Systémy klient-server
- Transakční servery
- Paralelní systémy
- Distribuované systémy
- Distribuované databázové systémy
- Homogenní a heterogenní DBMS
- Distribuované ukládání dat a replikace
- Distribuované transakce a jejich atomicita
- Potvrzovací protokoly
- Řízení souběhu v distribuovaných systémech
- Další otázky a problémy v distribuovaných systémech

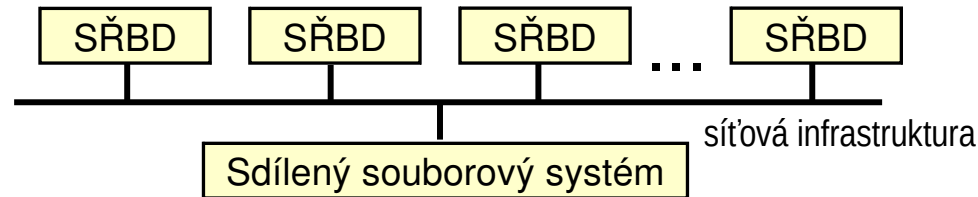
Architektury databázových systémů

Centralizované databázové systémy

- Běží na jediném izolovaném počítači
 - nespolupracuje a neinteraguje se s jinými počítači
- Centralizované databáze běží na standardním počítači a za podpory obecného operačního systému
 - dokonce i monoprogramního
- Všechny databázové akce jsou prováděny lokálně
 - Paralelní zpracování zde není buď vůbec, nebo jen velmi omezené
 - Databázové technologie popisované v tomto kurzu jsou používány jen pro zrychlení přístupu k datům
- Příklady použití
 - domácí správa CD disků
 - jednouživatelské účetní systémy
 - evidence skladových zásob v obchodě s jedinou pokladnou
- Z pohledu DBMS jsou takové systémy nezajímavé

Systemy file-Server

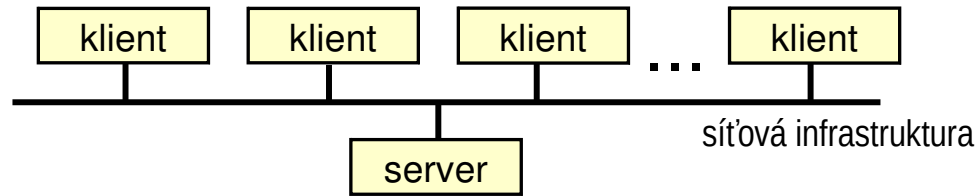
- Server poskytuje sdílený souborový systém pro lokální SŘBD

- Každý klient obsahuje svůj SŘBD, který používá sdílený souborový systém
 - Uživatel zadá na svém počítači dotaz SŘBD
 - SŘBD získá data ze sdíleného souborového systému
 - SŘBD lokálně vyhodnotí transakci
- Výhody:
 - Jednoduchá implementace
- Nevýhody:
 - Přenosy velkých objemů dat – přenáší se celá relace, zpracování probíhá lokálně

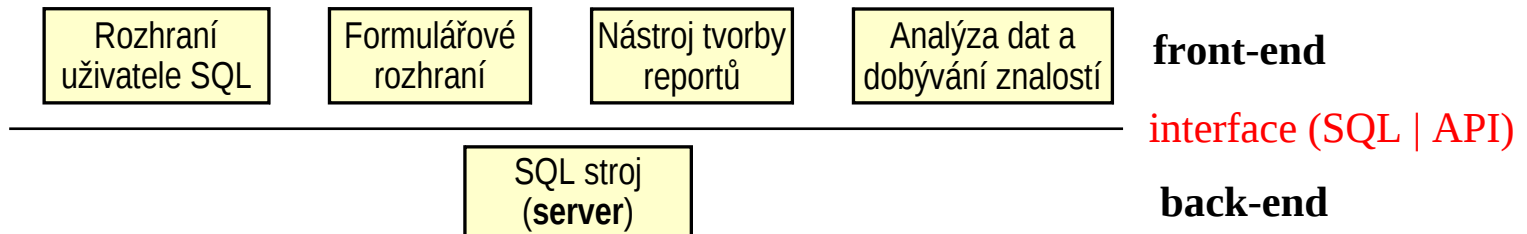
Systemy Klient-Server

- Server plní požadavky zasílané m klientskými systémy

- Funkcionalitu databáze lze rozdělit na

- **Back-end:** spravuje přístup k datovým strukturám, optimalizuje a vyhodnocuje dotazy, řídí souběh a zotavování
- **Front-end:** obsahuje nástroje typu formulářů a GUI
 - Rozhraní mezi těmito komponentami je buď SQL nebo databázové API

- **Výhody:**

- dobrý poměr cena/výkon a relativně snadná údržba dat
- pružnost při změnách v datech a různorodost aplikaci "nad daty"
- oddělenost uživatelských rozhraní (GUI)

- **Typy serverů**

- **transakční servery** – pro relační databáze
- **datové servery** – obvykle jen pro databáze objektové

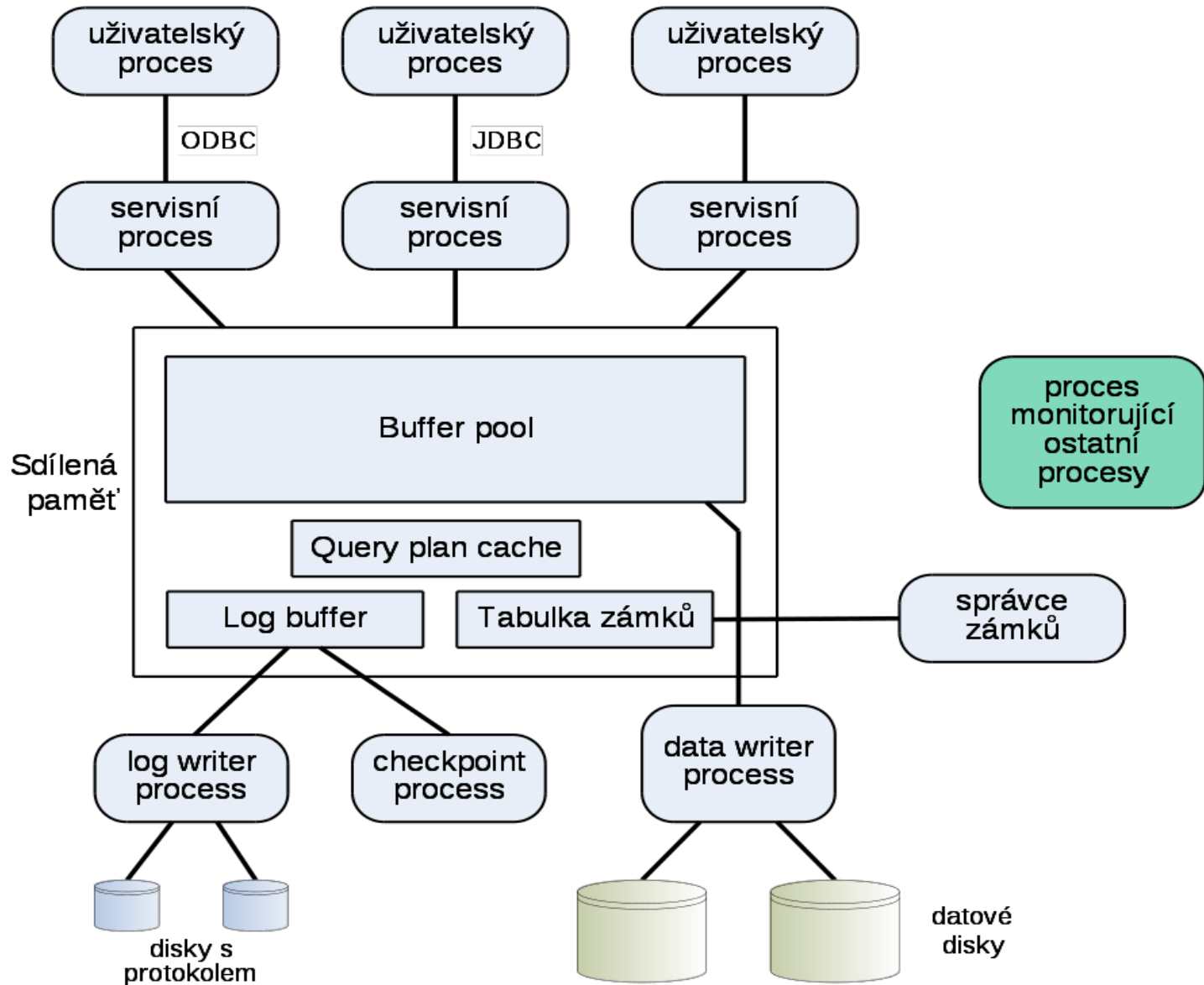
Transakční servery

- Alternativní název **SQL server**
 - Klienti posílají serveru požadavky (dotazy)
 - Server vyhodnocuje dotazy jako samostatné transakce
 - Výsledky zasílá zpět klientům
- Požadavky jsou formulovány v SQL a zasílány serveru
 - nejčastějším mechanismem je *remote procedure call* (RPC) nebo jiný podobný protokol předávání zpráv
- *Open Database Connectivity* (ODBC)
 - je API standard pro jazyk C vyvinutý Microsoftem pro připojení klienta k serveru, zasílání požadavků v SQL a příjem výsledků
- **JDBC standard**
 - je analogie s ODBC pro klienty v Javě vyvinutý Sun Microsystems

Struktura procesů transakčního serveru

- Typický transakční server obsahuje řadu procesů přistupujících ke sdílené paměti (*shared memory*)
 - Servisní procesy
 - Přijímají požadavky klientů, vyhodnocují je jako transakce a zasílají výsledky zpět
 - Procesy bývají **vícevláknové**, což jednomu procesu vyhodnocovat několik požadavků souběžně
 - Správce zámků →
 - Proces **writer** (*data writer*)
 - Jeho úkolem je kontinuální provádění operací **output** na modifikovaných vyrovnávacích pamětech bloků
 - Proces **log writer**, též **logger**
 - Servisní procesy prostě přidávají protokolové záznamy do vyrovnávací paměti protokolu
 - Úkolem procesu **log writer** je včasné a koordinované vypisování záznamů na stabilní paměť
 - Proces pro správu kontrolních bodů (**checkpointing process**)
 - Periodicky generuje kontrolní body způsobem popsáným dříve
 - Monitorovací proces (**process monitor**)
 - Hlídá běh ostatních procesů, testuje uváznutí a jiné chyby a zajišťuje zotavení
 - Např. ruší transakce servisních procesů a restartuje je

Procesy transakčního serveru

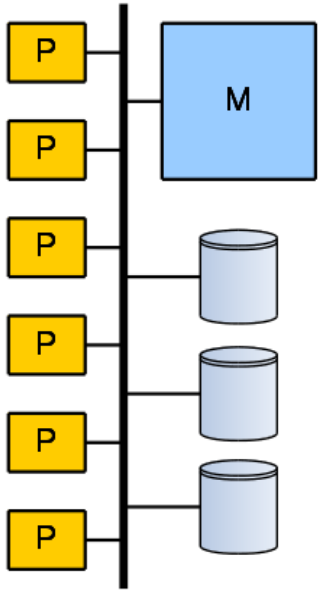
Procesy transakčního serveru (pokr.)

- **Sdílená paměť obsahuje**
 - *Buffer pool* – prostor, z něž se alokují vyrovnávací paměti
 - *Log buffer* – vyrovnávací paměť protokolu
 - Tabulku zámků – viz ←
 - *Cached query plans* – jednou vytvořené plány vyhodnocení dotazů mohou být použity znovu
- **Všechny procesy mohou přistupovat ke sdílené paměti**
 - K zábraně problémů se souběhem na sdílených datových strukturách se používají mutexy na bázi
 - semaforů OS nebo atomických instrukcí typu TSL ←
 - Aby se redukovala režie spojená s meziprocesní komunikací se správcem zámků, přistupují všechny procesy k tabulce zámků přímo
 - místo aby posílaly žádosti správci zámků
 - Správce zámků pracuje obvykle ve funkci detektoru uváznutí a spolupracuje s monitorem procesů

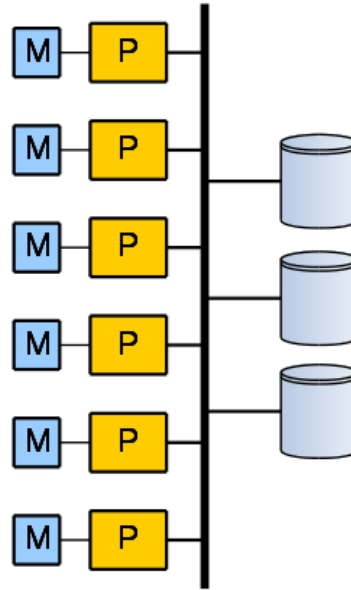
Paralelní systémy

- Paralelní databázové systémy jsou složeny ze sady procesorů s příslušnými diskovými poli a vše je propojeno rychlou sítí
 - „Hrubozrnné“ paralelní stroje jsou tvořeny malým počtem vysoce výkonných procesorů
 - Masivně paralelní (nebo též jemnozrnné) stroje používají velké množství (stovky) malých procesorů
- Architektury paralelních databází
 - Se **sdílenou pamětí** – procesory sdílejí společnou paměť
 - těsně vázané systémy (*tightly coupled*) ←
 - Se **sdílenými disky** – procesory sdílejí společnou sadu disků
 - **Bez sdílení** – procesory nesdílí ani paměť ani disky
 - jde o soustavu samostatných počítačů
 - **Hierarchická** architektura – hybrid shora uvedených architektur

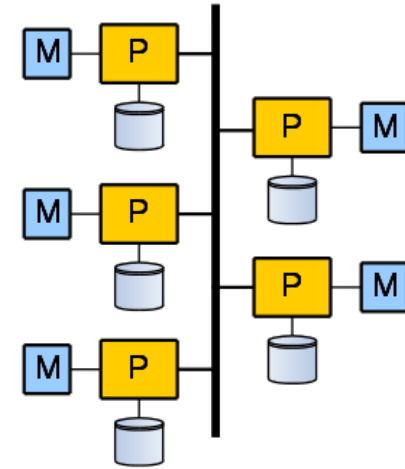
Architektury paralelních systémů

sdílená paměť

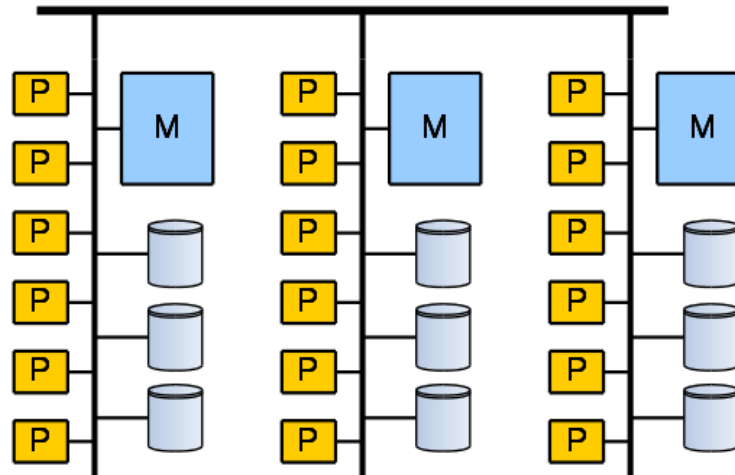

sdílené disky

bez sdílení

hierarchická
organizace

Systemy se sdílením

- **Systemy se sdílenou pamětí**
 - Procesory a disky mají společnou paměť přístupnou přes rychlou sběrnici
 - Extrémně rychlá komunikace mezi procesory
 - nic se nemusí kopírovat
 - Nevýhoda
 - Architektura není použitelná při větším počtu procesorů, neboť sběrnice se stává úzkým místem systému
 - Užíváno pro systémy s méně než cca 16 procesory
- **Systemy se sdílenými disky**
 - Procesory mohou přímo přistupovat k diskům prostřednictvím komunikačního propojení, avšak mají svoje privátní paměti
 - Není problém s „ucpáváním“ sběrnice
 - Architektura poskytuje jistý stupeň odolnosti vůči chybám (*fault-tolerance*) – zhavaruje-li jeden procesor, ostatní mohou převzít jeho práci, neboť data jsou na discích
 - Nevýhoda
 - Úzkým místem je zde propojení k diskovému subsystému
 - Systémy se sdílenými disky lze škálovat na více procesorů, avšak komunikace mezi procesory je pomalejší

Systemy bez sdílení

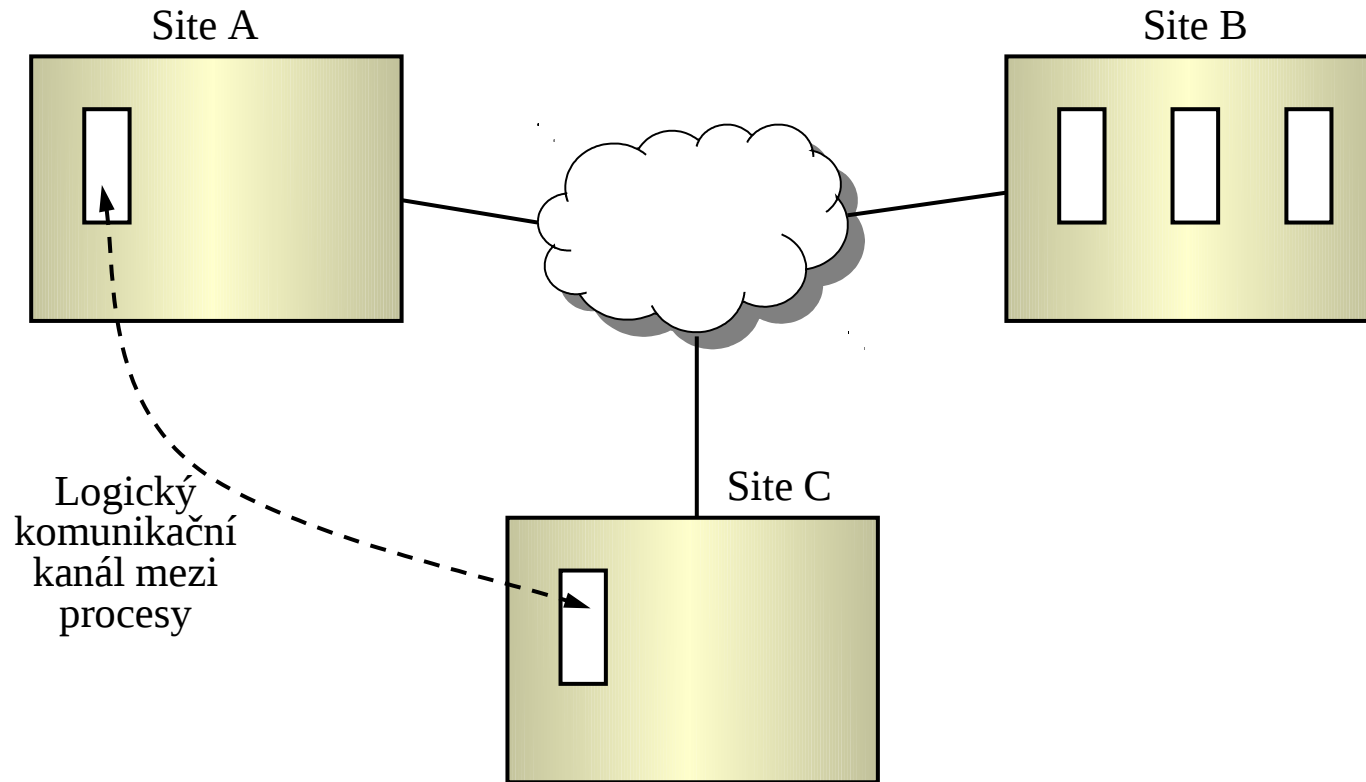
- Každý uzel této architektury je tvořen procesorem, pamětí a jedním či několika disky
 - Procesor komunikuje s procesorem v jiném uzlu prostřednictvím propojovací sítě
 - Každý uzel tak pracuje jako server pro data, která se nacházejí na disku či discích, příslušejících danému uzlu
 - Data vybavovaná z lokálního disku (a z lokální paměti) se nikam nepřenášejí
 - Minimalizuje se tak „cena“ za přenosy a interference sdílených zdrojů (netřeba „tolik zamykat“, a tím nehrozí tak častá uváznutí)
 - Systémy bez sdílení lze použít i pro multiprocesory se stovkami či tisíci procesními jednotkami bez rizika přetížení komunikačních cest či sdílených prostředků
- **Hlavní nevýhoda**
 - cena za přístup k datům uloženým v jiném uzlu
 - zasílání dat zahrnuje softwarové řízení na obou koncích, tj. v obou dotčených uzlech

Hierarchická organizace

- Kombinuje vlastnosti systémů se sdílením a bez sdílení
- Nejvyšší úroveň je obvykle architektura bez sdílení
 - Uzly propojené komunikační sítí nesdílejí ani disky ani paměť
 - Každý uzel může být systém s několika procesory a sdílenou pamětí, nebo
 - Každý uzel může být systémem se sdílenými disky, přičemž dílčí systémy sdílející disky mohou být multiprocesory sdílející paměť
- Základní nevýhodou takových systémů je složitost jejich programování
 - K redukci složitosti programování byly vyvinuty zvláštní techniky označované jako architektury s distribuovanou virtuální pamětí
 - známé též pod zkratkou NUMA (*non-uniform memory architecture*)

Distribuované systémy

- Data jsou rozptýlena po celé řadě počítačů obecně s různými architekturami propojenými sítí
- Data jsou sdílena uživateli jednotlivých dílčích systémů

Distribuované databáze

- Distribuované databáze jsou obecně dvou typů
 - Homogenní distribuované databáze
 - Ve všech uzlech je shodné databázové schéma a struktura software
 - data mohou být rozložena mezi uzly
 - Cíl: vytvořit dojem jediné databáze, kde detaily distribuce dat jsou skryty
 - Heterogenní distribuované databáze
 - V různých uzlech jsou různá schémata dat a různé softwarové prostředky
 - Cíl: integrace existujících databází za účelem užitečné funkcionality
- Je třeba odlišit *lokální* a *globální* transakce
 - Lokální transakce přistupuje k datům v tom uzlu sítě, kde byla transakce iniciována
 - Dotaz na lokální data
 - Globální transakce buď přistupuje k datům uloženým v jiném (vztaženo k místu, kde transakce vznikla) uzlu nebo dokonce v několika uzlech

Výhody a nevýhody distribuovaných databází

- **Výhody**
 - Sdílení dat
 - uživatelé v jednom uzlu mohou přistupovat k datům uloženým jinde
 - Autonomie
 - Každý uzel je schopen podržet si jistý stupeň řízení a kontroly lokálně uložených dat
 - Lepší a trvalejší dostupnost díky redundanci
 - Data mohou být replikována na vzdálených počítačích a systém může fungovat, i když některý uzel zhavaruje
- **Zásadní nevýhoda**
 - Složitost koordinace dat ukládaných v různých uzlech
 - Náklady na vývoj software
 - Potenciálně mnohem více chyb
 - Nárůst režie zpracování

Implementační otázky distribuovaných databází

- Atomicitu je nutno zajistit i pro globální transakce
 - Transakce může měnit data uložená v několika uzlech
- Dvoufázový protokol potvrzování
 - *two-phase commit protocol* = 2PC
 - Základní myšlenka: Každý uzel provádí transakce až do okamžiku těsně před potvrzením (**commit**), konečné rozhodnutí o potvrzení je však přenecháno tzv. **koordinátoru**
 - Každý uzel se musí řídit rozhodnutími koordinátora
 - dokonce i při havárii, která vznikne v době čekání na rozhodnutí koordinátora
 - 2PC není vždy vhodný; vyvinuty jiné transakční mechanismy
 - persistentní zasílání zpráv
 - modely toku akcí (*workflow*)
- Jsou nutné i distribuované algoritmy řízení souběhu a detekce uváznutí
- Data mohou být replikována kvůli zlepšení dostupnosti
 - Avšak složitost koordinace obsahu kopií roste

Distribuované DBMS

- Distribuovaný databázový systém je tvořen sadou volně provázaných strojů – uzlů, které nesdílejí žádnou fyzickou složku
 - Systémy běžící v jednotlivých uzlech pracují nezávisle
 - Transakce přistupují k datům umístěným na jednom nebo více uzlech
- Homogenní distribuované databáze
 - Na všech strojích běží identický software
 - Jednotlivé systémy jsou připraveny vzájemně kooperovat při vyřizování uživatelských požadavků
 - Každý stroj se vzdává části své "autonomie" ve smyslu změn schémat dat či software
 - Uživatelé se množina propojených uzlů jeví jako jeden celek
- Cílem je, aby uživatel nepoznal, že je databáze distribuovaná

Distribuované ukládání dat

- Předpokládejme relační model dat
- Replikace
 - Systém udržuje několik kopií dat uložených v různých uzlech distribuovaného systému kvůli rychlejším přístupům, odolnosti proti chybám a minimalizaci přenosů dat
- Fragmentace
 - Relace je rozdělena do několika fragmentů uložených na různých strojích
- Replikaci a fragmentaci lze kombinovat
 - Relace je rozdělena do několika fragmentů a systém tyto fragmenty replikuje

Replikace dat

- **Úplná replikace** nastává, když relace je redundantně replikována na **všech** strojích tvořících distribuovaný DBMS
 - **Plně redundantní databáze** jsou pak ty, kde každý stroj má úplnou kopii celé databáze
- **Výhody replikace**
 - **Dostupnost**: chyba uzlu držícího relaci r nezpůsobí nedostupnost dat, existují-li repliky r
 - **Paralelismus**: dotazy na r lze zpracovávat paralelně v uzlech
- **Nevýhody replikace**
 - **Nákladné aktualizace**: Všechny repliky relace r nutno změnit
 - **Nárůst složitosti řízení souběhu**: Souběžné aktualizace jednotlivých kopií si vynucují použití speciálních technik řízení souběhu, aby nevznikly nekonzistence dat
 - Možné řešení: jedna kopie se zvolí jako **primární kopie** a řízení souběhu se děje jen nad primární kopií; po aktualizaci primární kopie relace r se pak primární kopie replikuje do ostatních uzlů

Fragmentace dat

- Rozklad relace r na fragmenty r_1, r_2, \dots, r_n obsahující dostatek informací pro rekonstrukci celé relace r
- **Horizontální fragmentace:** každá n -tice r je uložena v jedno či více fragmentech
- **Vertikální fragmentace:** schéma relace r je rozděleno do několika menších schémat
 - Všechna schémata musí obsahovat společný klíč k zajištění bezztrátové rekonstrukce celé relace
 - Lze přidat i dodatečný atribut, který poslouží jako takový klíč
- **Příklad: relace "account" se schématem**
 $account = (branch_name, account_number, customer_name, balance)$

Horizontální fragmentace relace *account*

<i>branch_name</i>	<i>account_number</i>	<i>customer_name</i>	<i>balance</i>
Praha	A-305	Novák	500
Praha	A-226	Hájek	336
Praha	A-155	Zavadil	80

$$account_1 = \sigma_{branch_name="Praha"}(account)$$

<i>branch_name</i>	<i>account_number</i>	<i>customer_name</i>	<i>balance</i>
Brno	A-177	Krejčí	205
Brno	A-402	Kovář	1000
Brno	A-408	Kolář	1234
Brno	A-639	Švec	567

$$account_2 = \sigma_{branch_name="Brno"}(account)$$

Vertikální fragmentace relace *account*

<i>branch_name</i>	<i>customer_name</i>	<i>tuple_id</i>
Praha	Novák	1
Brno	Krejčí	2
Praha	Hájek	3
Brno	Kovář	4
Praha	Zavadil	5
Brno	Kolář	6
Brno	Švec	7

$acct_1 =$

$\Pi_{branch_name, customer_name, tuple_id}(account)$

<i>account_number</i>	<i>balance</i>	<i>tuple_id</i>
A-305	500	1
A-177	205	2
A-226	336	3
A-402	1000	4
A-155	80	5
A-408	1234	6
A-639	567	7

$acct_2 =$

$\Pi_{account_number, balance, tuple_id}(account)$

Výhody fragmentace

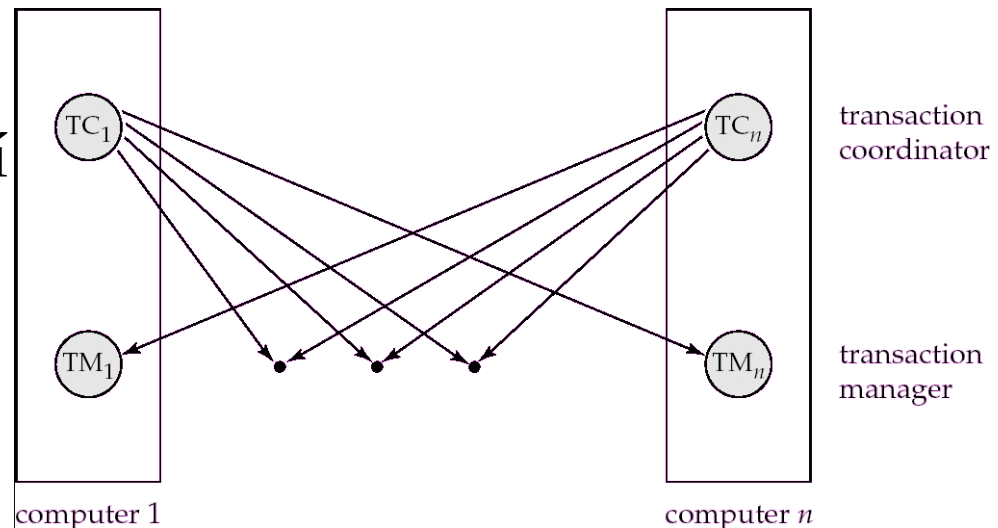
- **Horizontální**
 - umožňuje paralelní zpracování na fragmentech relace, které jsou umístěny tam, kde se k nim nejčastěji přistupuje
 - např. údaje o lokálních účtech se používají na pobočce nejčastěji
- **Vertikální**
 - umožňuje umístit atributy tam, kde se nejčastěji potřebují
 - na přepážce se nejčastěji potřebuje zůstatek účtu
 - přidání atribut *tuple_id* dovoluje snadné spojování vertikálních fragmentů a tím i paralelní zpracování
- **Vertikální a horizontální fragmentaci lze kombinovat**
 - Fragmenty mohou být nadále fragmentovány do libovolné hloubky

Jména datových položek

- Položky musí mít v celém systému jedinečná jména
 - Musí být možné efektivně lokalizovat datovou položku a transparentně změnit její umístění
 - Každému uzlu musí být dovoleno autonomně vytvářet novou datovou položku
- Centralizovaný přístup – Name Server
 - Princip: "Name server" přiřazuje všechna jména
 - Každý uzel zná své lokální datové položky a žádá "Name server" o informaci, kde jsou jiná data
 - Výhody
 - Jednoznačnost jmen, rychlost přístupu, transparence přesunu položek
 - Nevýhody
 - Nedovoluje autonomní vytváření položek
 - Name server je úzkým místem celého systému (z pohledu zatížení) a jeho havárie (nebo nedostupnost) zastaví celý distribuovaný systém
- Distribuovaná alternativa
 - Každý uzel prefixuje data svým jménem (např. *Brno.account*)
 - Jména jsou jedinečná, není problém s centralizací, transparentní však není přesun dat
 - Řešení: "přezdívky" (aliases)
 - Položky mají své přezdívky a mapování na skutečná jména jsou v uzlech

Distribuované transakce

- Transakce může přistupovat k datům v různých uzlech
- Každý uzel má svého **správce transakcí** odpovědného za
 - vedení protokolu pro účely zotavení
 - účast na koordinaci souběžných transakcí vyhodnocovaných v lokálním uzlu
- Každý uzel má **koordinátor transakcí**, který odpovídá za
 - Spouštění běhu transakcí, které vznikly v tomto uzlu
 - Distribuci subtransakcí do jiných uzlů
 - Koordinaci ukončení transakcí vzniklých v tomto uzlu, což může mít za následek potvrzení (commit) či zrušení (abort) subtransakcí v mnoha jiných uzlech

Chyby distribuovaných systémů

- Chyby specifické pro distribuované systémy
 - Havárie počítače v uzlu
 - Ztráta přenášených zpráv
 - Zpravidla řešeno zabezpečeným síťovým přenosovým protokolem, např. TCP-IP
 - Selhání komunikační linky
 - Řešeno síťovými směrovacími protokoly, kdy se najde spojení po alternativních komunikačních cestách
 - **Rozštěpení sítě**
 - Sít' se rozpadne na dvě nebo více částí vlivem ztráty konektivity. Jednotlivé subsítě a v nich obsažené uzly pracují samostatně dále
 - Poznámka: "Subsítí" může být i jediný uzel
 - Obecně platí, že rozštěpení sítě a havárii jediného uzlu nelze vzájemně odlišit

Potvrzovací protokoly

- Potvrzovací (commit) protokoly slouží k zajištění atomicity transakcí, které v distribuovaných systémech probíhají ve více uzlech
 - Transakce, která se vyhodnocuje ve více uzlech, musí být buď všude potvrzena nebo všude zrušena
 - Není přípustné, aby v jednom uzlu byla potvrzena (committed) a v jiném zrušena (aborted)
- Nejužívanější je dvoufázový potvrzovací protokol [*two-phase commit (2PC) protocol*]
 - Existuje i třífázový (3PC) protokol, který odstraňuje drobné nedostatky 2PC, avšak pro svoji složitost a komunikační náročnost se prakticky nepoužívá

Dvoufázový potvrzovací protokol (2PC)

- Předpokládá se tzv. *fail-stop* chování
 - Chybné (*failed*) uzly přestanou (*stop*) pracovat a nepáchají tak další škody
 - např. nepošílají chybné zprávy ostatním uzlům
- Realizace 2PC protokolu je zahájena koordinátorem poté, co transakce dosáhla svého posledního kroku
 - Protokol zahrnuje všechny uzly, kterých se transakce týkala
 - Necht' T je transakce iniciovaná v uzlu S_i a necht' koordinátorem transakce v S_i je C_i

2PC protokol

• Fáze 1: Příprava

- Koordinátor C_i požádá všechny participanty, aby připravili (*prepare*) "commit" transakce T
 - C_i zaprotokoluje záznam $\langle \mathbf{prepare} T \rangle$ a zapíše protokol na stabilní paměť a rozešle zprávu "*prepare T*" všem uzlům, kde T probíhala
- Správce transakcí v uzlu při přijetí "*prepare T*" zkoumá, zda lze transakci T potvrdit
 - pokud ne, zaprotokoluje záznam $\langle \mathbf{no} T \rangle$ a pošle zprávu *abort T* do C_i
 - pokud ano, pak:
 - zaprotokoluje $\langle \mathbf{ready} T \rangle$, všechny záznamy protokolu o transakci T uloží na stabilní paměť a pošle zprávu *ready T* do C_i

• Fáze 2: Rozhodnutí

- Koordinátor C_i může T potvrdit, pokud dostane zprávy *ready T* od všech zúčastněných uzlů; jinak musí T zrušit
 - Přidá záznam $\langle \mathbf{commit} T \rangle$ nebo $\langle \mathbf{abort} T \rangle$ do lokálního protokolu a uloží ho na stabilní paměť
 - Pošle zprávy *commit T* nebo *abort T* všem zúčastněným uzlům a informuje je tak o výsledku
- Zúčastnění pak provedou příslušné lokální akce

Řízení souběhu

- Pro distribuované prostředí je nutno modifikovat principy řízení souběhu
 - Předpokládáme, že uzly participují na potvrzovacím protokolu, aby byla zajištěna globální atomicita transakcí
 - Rovněž předpokládáme, že repliky dat budou aktualizovány
- Přístup s centrálním správou zámků
 - Systém má jediného správce zámků, který běží v uzlu S_i
 - Potřebuje-li transakce zámeček, pošle žádost S_i a správce rozhodne, zda lze zámeček přidělit okamžitě
 - Pokud ano, správce zámků odpoví kladně; jinak je odpověď pozdržena, dokud se zámeček neuvolní
 - Transakce může číst data z *kterékoliv* repliky. Zápisy musí zaručovat aktualizaci všech replik datových položek
 - Výhoda:
 - Snadná implementace a správa zámků
 - Nevýhody:
 - Správce zámků se stává úzkým místem systému
 - Havárie či nedostupnost uzlu se správcem zámků zastaví celý systém

Distribuovaná správa zámeků

- Funkcionalita zamykání je implementována lokálními správci zámeků v každém uzlu
 - Správci zámeků řídí přístup k lokálním datům
 - Repliky však užívají speciální protokoly
- Výhoda: robustní distribuované řízení
- Nevýhoda: komplikovaná detekce uváznutí
 - Lokální správci zámeků musí spolu kooperovat při odhalování uváznutí
- Existuje několik variant distribuované správy zámeků
 - Primární kopie
 - Majoritní protokol
 - Upřednostňující protokol
 - Rozhodné kvorum

Primární kopie

- Jedna replika se zvolí jako **primární kopie dat**
 - Příslušný uzel je pak **primárním uzlem** pro tato data
 - Různé datové položky mají tak různé primární uzly
 - Když transakce potřebuje zamknout datovou položku Q , požádá primární uzel této položky
 - Implicitně jsou tak zamčeny všechny repliky
- **Přínos**
 - Řízení souběhu je stejné, jakoby data nebyla replikována – jednoduchá implementace
- **Nedostatek**
 - Když zhavaruje primární uzel Q , pak Q se stane nedostupným, i když existují repliky (které jsou jinde, a tudíž dostupné)

Majoritní protokol

- Lokální správci zámek v jednotlivých uzlech administrují žádosti o zamykání a odmykání lokálních dat
 - Když transakce chce zamknout nereplikovaná data Q uložená v uzlu S_i , zašle žádost správci zámek v S_i
 - Je-li Q zamčeno nekompatibilním způsobem, žádost bude vyřízena, až když zamčení bude možné; jinak se vyřídí okamžitě
 - Pro replikovaná data je situace složitější
 - Je-li Q replikováno v n uzlech, pak se žádost posílá aspoň $n/2$ uzlům, na nichž jsou data replikována
 - Transakce nepokračuje, dokud nezíská zámek na většině uzlů, kde jsou data Q replikována
 - Při zápisu se aktualizují *všechny* repliky dat
 - Výhoda
 - Lze pracovat, i když jsou některé uzly nedostupné
 - problém s nedostupnými replikami pro zápisu (obnova po připojení)
 - Nevýhoda
 - Potřeba $2*(n/2 + 1)$ zpráv při zamykání a $(n/2 + 1)$ zpráv při odmykání
 - Nebezpečí uváznutí: např. 3 transakce a každá z nich drží $1/3$ zámeků na replikách

Upřednostňující protokol

- Lokální správci zámků v jednotlivých uzlech pracují stejně jako u majoritního protokolu, avšak rozlišují se sdílené (*S-lock*) zámky od výlučných (*X-lock*)
 - **Sdílené zámky**: Když transakce potřebuje sdíleně uzamknout položku *Q*, pak si prostě vyžádá zámek od správce zámků v uzlu, kde je replika *Q* umístěna
 - **Výlučné zámky**: Když transakce potřebuje uzamknout položku *Q* výlučně, pak musí získat *X*-zámky ze všech uzlů, kde je *Q* replikováno
- **Vlastnosti**
 - nižší režie při upřednostňovaných operacích čtení
 - vysoká režie u operacích zápisových
 - Srovnejte s úlohou "Čtenáři a písáři" při přednosti čtenářů

Rozhodné kvorum

- Zobecnění majoritního a upřednostňujícího protokolu
 - Každý uzel má přiřazenu svoji **váhu**
 - Necht' S je součet vah všech uzlů
 - Zvolí se dvě hodnoty: "čtecí kvorum" Q_r a "zápisové kvorum" Q_w , přičemž $Q_r + Q_w > S$ a $2 * Q_w > S$
 - Váhy uzlů a kvora mohou být vybírána pro každou položku samostatně
 - Každé čtení musí zamknout více než Q_r replik
 - Každý zápis musí zamknout více než Q_w replik
 - tedy nadpoloviční většinu uzlů s uvažováním jejich vah

Správa uváznutí

- Uvažme dvě transakce pracující s položkou P uloženou v uzlu U_1 a s položkou Q uloženou v uzlu U_2 . Transakce T_1 běží v U_1 a transakce T_2 v uzlu U_2 :

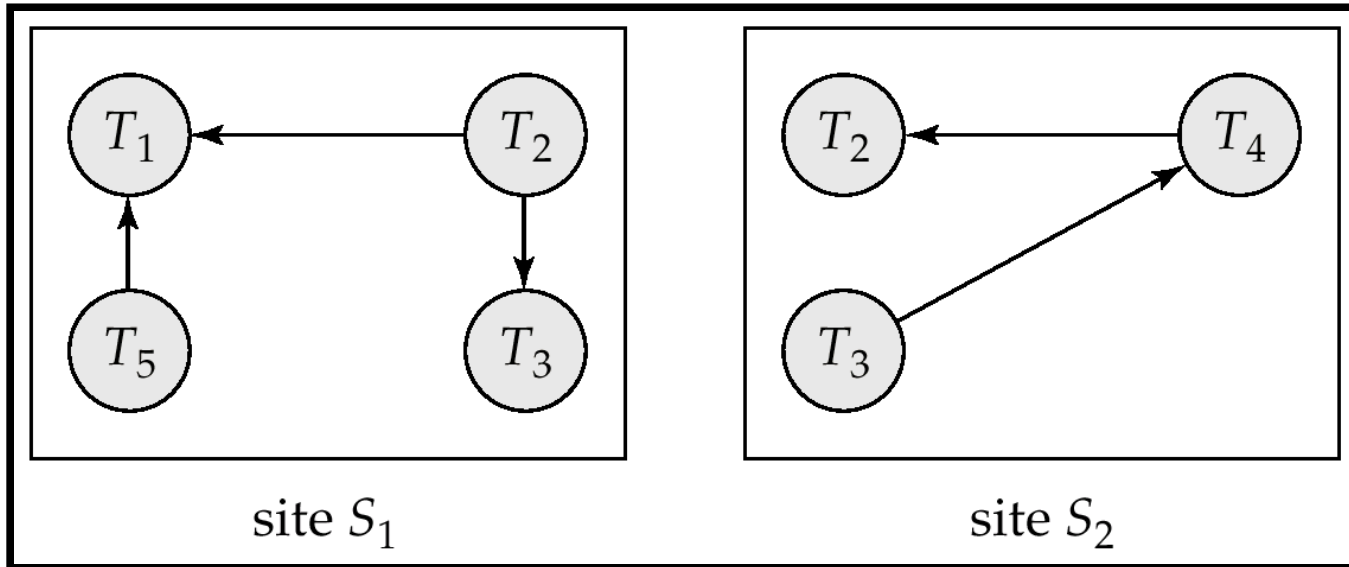
T_1 : write (P) write (Q)	T_2 : write (Q) write (P)
X-lock on P write (P)	X-lock on Q write (Q) wait for X-lock on P
wait for X-lock on Q	

Výsledek: Uváznutí, které nelze detekovat v žádném z uzlů

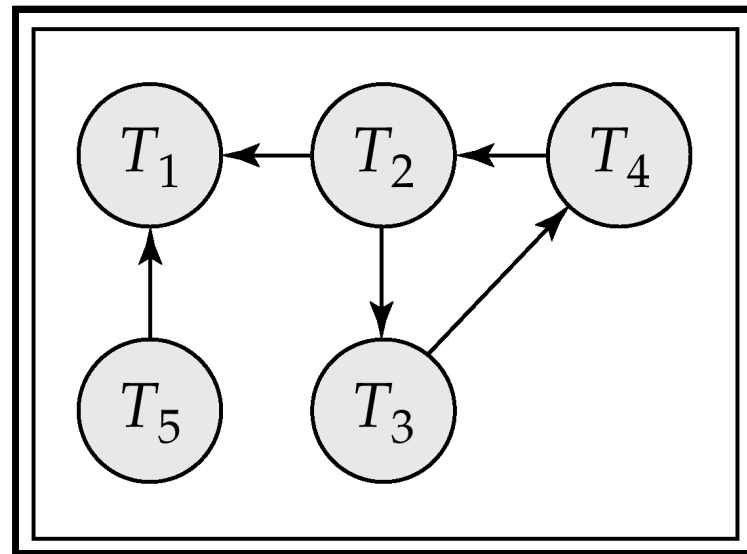
Centralizovaný přístup

- Jeden vybraný uzel – koordinátor detekce uváznutí – konstruuje globální čekací graf
 - *Reálný graf* nelze zkonstruovat, neboť stav systému se dynamicky mění a změny nastávají rychleji, než se o tom koordinátor může dovědět
 - *Konstruovaný graf*: Aproximace generovaná koordinátorem na základě informací z uzlů řídících transakce během jejich práce
 - Globální čekací graf lze konstruovat z informací, které koordinátor detekce získá z jednotlivých uzlů
 - Je přidána nová hrana nebo zmizí nějaká hrana v některém z lokálně budovaných čekacích grafů (tedy při každé změně kteréhokoliv grafu)
 - Lokální čekací graf změnil svůj tvar natolik, že uzel nahlásí tuto změnu koordinátoru
 - Koordinátor potřebuje spustit algoritmus detekce cyklů, a proto si vyžádá stav lokálních čekacích grafů ze všech uzlů
- Když koordinátor najde cyklus – detekuje uváznutí
 - Vybere oběť a oznámí ji všem zúčastněným uzlům. Tyto uzly pak zruší obětovanou transakci a obnoví data

Lokální a globální čekací grafy

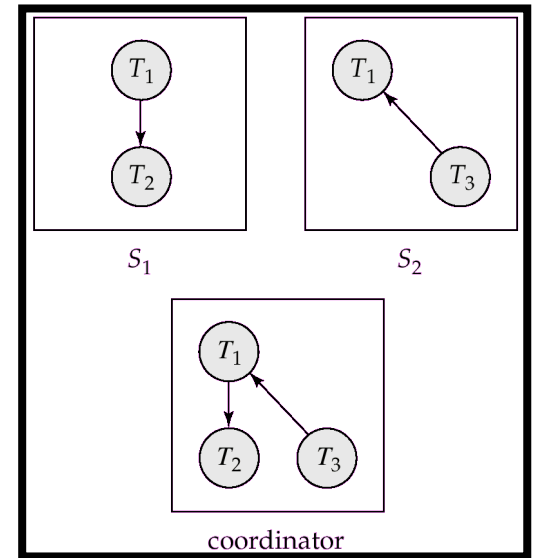
Local

Global

Falešné cykly

- Mějme počáteční stav dle obrázku, Pak
 1. T_2 uvolní položku v S_1
 - manažer transakcí v S_1 pošle zprávu "remove $T_1 \rightarrow T_2$ " koordinátoru
 2. a T_2 požádá o položku zamčenou T_3 v S_2
 - tj. koordinátorovi odejde z S_2 zpráva "insert $T_2 \rightarrow T_3$ "
- Předpokládejme, že zpráva "insert" dorazí dříve než zpráva "remove"
 - To může být důsledkem zpoždění v síti
- Koordinátor v tomto okamžiku zdetekuje falešný cyklus
$$T_1 \rightarrow T_2 \rightarrow T_3 \rightarrow T_1,$$
který nikdy v reálu neexistoval
- Falešné cykly nevznikají, používá-li se ve všech uzlech striktní dvoufázové zamykání
- Praktické zkušenosti ukazují, že falešné cykly se detekují jen zřídka
 - Pozor ale na bezpečnostně kritické aplikace

Další otázky distribuovaných databází

- Problematika distribuovaných databází a distribuovaných systémů vůbec je velmi široká
- Heslovitě některé pojmy:
 - Dostupnost uzlů
 - detekce, rekonfigurace
 - Zajištění plnohodnotných replikací
 - šíření kopií primárních dat, číslování verzí replik
 - reintegrace systému po obnově dostupnosti uzlů
 - Havárie či nedostupnost koordinátora
 - záložní koordinátory
 - volby na téma: Kdo bude novým koordinátorem
 - Distribuované vyhodnocování dotazů
 - dotaz lze dekomponovat tak, aby se co nejvíce dat získávalo v uzlech lokálně a iniciátoru transakce se posílají jen výsledky lokálních částí
 - založeno na dobré fragmentaci dat a strategiích využívajících dobře formulovaná relační spojení (join)
 - Heterogenní distribuované systémy (databáze)
 - Hierarchicky nadřazená spojovací softwarová vrstva, které umí komunikovat s jednotlivými subsystémy a integruje je
 - Donedávna předmět výzkumu a stále problematická efektivita
 - Jedna z cest: LDAP: Lightweight Directory Access Protocol

Dotazy